

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Departament Współpracy z Zagranicą
Dyrektor
Urszula Ślęzak

DWZ-WWD.050.1.2025.TM
Warszawa, 10 lutego 2026 r.

odpowiadając na petycję złożoną do Rzecznika Praw Obywatelskich, dotyczącą ratyfikacji przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji Rady Europy w sprawie przestępstw przeciwko dobrom kultury (zwaną dalej: Konwencją), która zgodnie z właściwością, została przekazana Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego, uprzejmie dziękuję za podniesienie istotnej kwestii przeciwdziałania przestępstwom wymierzonym w dobra kultury. Ten społeczny wyraz troski o należyte zabezpieczenie całości i integralności dziedzictwa kulturowego, która jest fundamentalna dla zachowania naszej tożsamości kulturowej, odczytujemy jako wyraz poparcia dla działań resortu kultury. Jednocześnie pragnę wyjaśnić, że Minister podjął już wcześniej działania w kierunku realizacji zgłoszonego postulatu.

UZASADNIENIE

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego odpowiedzialne za prowadzenie krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem, jest w pełni świadome jak poważnym problemem są przestępstwa przeciwko dobrom kultury, których skala niestety nie maleje, a wciąż pojawiają się nowe zagrożenia, wynikające zarówno z doskonalenia metod omijania istniejących zabezpieczeń, jak z niestabilności geopolitycznej niesprzyjającej rozwijaniu współpracy w zakresie zwalczania tych przestępstw na płaszczyźnie międzynarodowej. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w celu przeciwdziałania tego rodzaju przestępstwom podejmuje działania legislacyjne mające na celu stworzenie spójnego systemu prawnego, obejmującego także ich penalizację, odpowiadającego wypracowanym standardom międzynarodowym. Ponadto, w praktyce ściśle współpracuje w podmiotami zaangażowanymi w zwalczanie tych przestępstw na gruncie krajowym, takimi jak Policja, Krajowa Administracja Skarbowa i Straż Graniczna.

Konwencja Rady Europy w sprawie przestępstw przeciwko dobrom kultury – *Council of Europe Convention on Offences relating to Cultural Property* (CETS nr 221), która została otwarta do podpisu w Nikozji dnia 19 maja 2017 r., wraz z przyjętą w ramach UNESCO Konwencją dotyczącą środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury, sporządzoną w Paryżu dnia 17 listopada 1970 r., oraz Konwencją UNIDROIT o skradzionych lub nielegalnie

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie www.gov.pl/kultura/bip w zakładce Polityka przetwarzania danych osobowych.

Identyfikator dokumentu:

wywiezionych dobrach kultury, sporządzoną w Rzymie dnia 24 czerwca 1995 r., tworzy powiązany ze sobą system ochrony dóbr kultury na gruncie prawa międzynarodowego.

Polska jako członek Rady Europy od 1991 r. korzysta z dorobku traktatowego tej organizacji. Niezaprzeczalnym osiągnięciem Rady Europy jest stworzenie stosowanych w praktyce instrumentów prawa międzynarodowego dotyczących różnych dziedzin kultury. Wspomnieć można tu Europejską konwencję kulturalną, sporządzoną w Paryżu dnia 19 grudnia 1954 r. (Dz. U. z 1990 r. Nr 8, poz. 44), której stroną Rzeczpospolita Polska stała się dnia 16 listopada 1989 r. Następnie należy wymienić Konwencję o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy, sporządzoną w Grenadzie dnia 3 października 1985 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 210), która w stosunku do Polski weszła w życie dnia 1 marca 2012 r., Europejską Konwencję o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawioną), sporządzoną w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 120, poz. 564), której stroną Rzeczpospolita Polska stała się dnia 31 lipca 1996 r., czy Europejską Konwencję o koprodukcji filmowej, sporządzoną w Strasburgu dnia 2 października 1992 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 196, poz. 1912), obowiązującą w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 1 kwietnia 2003 r., która została zastąpiona Konwencją Rady Europy o koprodukcji filmowej (poprawioną), sporządzoną w Rotterdamie dnia 30 stycznia 2017 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1913), wiążącą Polskę od dnia 1 sierpnia 2019 r., a także Europejską Konwencję o ochronie dziedzictwa audiowizualnego, sporządzoną w Strasburgu dnia 8 listopada 2001 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 914), która weszła w życie w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej 1 czerwca 2022 r. czy Konwencję ramową Rady Europy o wartości dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa, sporządzoną w Faro dnia 27 października 2005 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 396), wiążącą Polskę od dnia 1 marca 2023 r.

Należy podkreślić, że postanowienie o związaniu się wielostronną umową międzynarodową jaką są konwencje międzynarodowe, jest suwerenną decyzją każdego państwa. Państwo może związać się konwencją tuż po otwarciu jej do podpisu, w przypadkach w których podpisanie jest przewidziane, lub przyjęciu przez organizację międzynarodową, ale i wiele lat później. Proces ratyfikacji, którego podstawą są procedury określone przez ustawę z 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 127), jest działaniem złożonym, wieloetapowym, wymagającym zarówno czasu, jak i współdziałania organów państwa. W ciągu ostatnich lat resort kultury był zaangażowany w proces ratyfikacji czterech konwencji odnoszących się do obszaru kultury. Szczególnie złożone i czasochłonne okazało się związanie się Konwencją o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, przyjętą w Paryżu dnia 2 listopada 2001 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1302), która została ratyfikowana przez Polskę w 2021 r., po 14 latach od rozpoczęcia przez resort kultury pierwszych działań w tym kierunku.

Polska jako państwo, którego dziedzictwo kulturowe zostało poważnie zubożone, nie tylko w wyniku II wojny światowej, jest szczególnie zainteresowana zwalczaniem wszelkich form przestępczości przeciwko dobrom kultury, dlatego też przedstawiciele resortu kultury brali udział w pracach nad opracowaniem tekstu Konwencji. Zamieszczone w niej regulacje dotyczące kryminalizacji zachowań polegających na niszczeniu, kradzieży oraz przemyśle dóbr kultury, a także promowania działań prewencyjnych w tym obszarze, są niezbędne dla skutecznej i kompleksowej ochrony dziedzictwa kulturowego. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, będąc przekonany o znaczeniu i użyteczności narzędzia jakim jest Konwencja, podjął decyzję o rozpoczęciu prac zmierzających do związania się nią. W ramach konsultacji międzyresortowych zwrócono uwagę, że Konwencja nakłada szereg obowiązków, których implementacja oraz realizacja wymagać będzie dostosowania do jej postanowień obowiązujących przepisów prawa polskiego. Podstawowym zobowiązaniem

wynikającym z Konwencji dla państw stron jest zapewnienie penalizacji na gruncie prawa krajowego określonych w Konwencji czynów, jeżeli zostały popełnione umyślnie. Katalog tych czynów obejmuje m.in. kradzież i inne formy bezprawnego przywłaszczenia, nielegalne wykopaliska, nielegalny przywóz dóbr kultury z zagranicy oraz ich nielegalny wywóz, wprowadzenie do obrotu ruchomego dobra kultury, które zostało skradzione lub niezgodnie z prawem przywiezione lub wywiezione, fałszowanie dokumentów dotyczących ruchomych dóbr kultury czy wreszcie zniszczenie lub uszkodzenie ruchomego lub nieruchomego dobra kultury. Polskie akty prawne zawierają już stosunkowo liczne regulacje penalizujące przestępstwa przeciwko dobrom kultury. Do tej grupy należą m.in. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. z 2025 r. poz. 383), ustawa z dniami 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1292), ustawa z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz.U. z 2019 r. poz. 1591), ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. z 2022 r. poz. 2393), ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. z 2022 r. poz. 385) czy ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2025 r. poz. 734). Wskazano, że większość typów przestępstw określonych w Konwencji ma już obecnie zapewnioną penalizację na gruncie polskiego prawa, jednakże niezbędne jest wnikliwe przeanalizowanie przepisów karnych i ustalenie, które z nich wymagać będą jeszcze modyfikacji lub rozszerzenia. Resort kultury metodycznie podejmuje się takiej analizy w odniesieniu do aktów, za których legislację odpowiada, czego wynikiem są choćby kolejne nowelizacje ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, które zostały dokonane od 2017 r. Także obecnie prowadzony jest monitoring, którego celem jest zbadanie aktualnego stopnia zgodności postanowień Konwencji z prawem krajowym.

Podobny proces trwa także w innych krajach europejskich. Do tej pory Konwencję ratyfikowało siedem państw (Albania, Cypr, Grecja, Meksyk, Łotwa, Węgry, Włochy), a dalsze siedem ją podpisało, ale nie zakończyło jeszcze procesu ratyfikacji (Armenia, Czarnogóra, Portugalia, Rosja, San Marino, Słowenia i Ukraina). Oczywiście jest, że czym większy będzie zasięg stosowania Konwencji, tym skuteczniejsza będzie realizacja jej celów. Mimo wolnego tempa związywania się państw Konwencją z Nikozji, resort kultury z satysfakcją odnotowuje, że nie podzieli ona losów odnoszącej się do tej samej tematyki Europejskiej Konwencji o przestępstwach przeciwko dobrom kultury, sporządzonej w Delfach 23 czerwca 1985 r., która nigdy nie weszła w życie.

Jeszcze raz dziękuję za przedłożenie petycji, która jest głosem wspierającym słuszność dotychczasowych starań resortu kultury w kierunku przyjęcia przez Polskę Konwencji Rady Europy w sprawie przestępstw przeciwko dobrom kultury.

Z wyrazami szacunku

Urszula Ślązak

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/